

лі учневі необхідно допомагати, даючи йому готову схему (як це робив відомий учитель — новатор В. Ф. Шаталов), оскільки головною метою виступає актуалізація знань.

Вища школа робить акценти на знання та мислення. Кінцевим виявом і підсумком мислення виступає схема прочитаного, розроблена самим студентом. За цих умов завдання викладача полягає в тому, щоб порівнювати схеми студентів з оптимальною з наданням для цього відповідної допомоги. Складання схеми виступає основною умовою закріплення інформації та довготривалої пам'яті. Залежність тут пряма якість та ґрунтовність знань цілком залежать від якості й міцності схем, що є в пам'яті.

Ось чому, вдосконалювати організацію самостійної роботи — це означає навчити всіх студентів саме такій технології самопідготовки.

О. А. Брегеда, канд. екон. наук, доц.,
кафедра банківської справи

ВПРОВАДЖЕННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ — ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ

Відповідність вітчизняної вищої освіти новим вимогам ринкової економіки, інтеграція України у світовий економічний та освітянський простір неможливі без удосконалення системи освіти у вищих навчальних закладах (ВНЗ), методики викладання навчальних дисциплін, використання активних методів навчання. В КНЕУ, зокрема на кафедрі банківської справи, при викладанні курсу «Гроші та кредит» використовуються різні активні методи навчання як ділові ігри, «мозкова атака» (brain storm), виробничі ситуації (case study), проблемне навчання та інші, які дозволяють викладачам, використовуючи обмежений час роботи зі студентами, залучати всіх студентів до активної роботи як під час аудиторних занять, так і поза ними, підвищувати значення самостійної роботи студентів, сприяти зацікавленості в засвоєні знань, піднятті якості навчання.

Перше знайомство студентів з курсом відбувається на лекціях, тому важливо зацікавити студентів, розказати не лише про новий предмет, а також зупинитися на організаційних моментах, пов'язаних з тим, яким чином буде відбуватися навчання (методи навчання, контроль за якістю засвоєння — поточні оцінки, тести,

модулі, самостійні роботи, консультативні заняття і т. ін.). Обізнаність у цих на перший погляд другорядних деталях дозволяє студентам по-новому підійти до вивчення курсу, заздалегідь спланувати свій час і роботу, встановити пріоритети опанування даним курсом відповідно до бажаного результату.

Традиційне викладення матеріалу на лекціях доповнюється введенням проблемних лекцій, постановою дискусійних питань з курсу, критичним розглядом поглядів різних авторів на ті чи інші питання в курсі, відводиться час на запитання (так звана форма прес-конференції), що у своїй сукупності спонукає студентів до підняття рівня здобутих знань.

Використання візуального матеріалу та врахування правил його презентації, як свідчить багаторічна практика західних країн, дозволяє спрощувати та у декілька разів покращувати рівень засвоєння матеріалу. Мультимедійні технології дозволяють знизити витрати часу на підготовку візуального матеріалу і на його презентацію на лекції, використовувати моделі, графіки, діаграми, що особливо важливо, взяті з реального життя, швидко оновлювати дані відповідно до змін реального середовища.

Більш активно використовувати нові методи навчання дозволяють семінарські (практичні) заняття, які відповідно до виду роботи поділяються на кілька частин. Серед методів активізації студентів можна виділити наступні.

1) Експрес-опитування. Можуть проводитись на початку заняття для нагадування основних положень в усній формі. Для закріплення знань з певної теми в кінці заняття може бути проведений письмовий міні-тест на 5—10 хвилин по основних питаннях теми, або запропоновані окремі питання для висвітлення.

2) Реферати. Самостійно готуються одним чи кількома студентами за бажанням та представляються аудиторії. Реферати повинні охоплювати зміст дисципліни і готуватися на теми, які є особливо актуальними, мати огляд різних літературних джерел, останні статистичні дані, власні висновки його автора(ів).

3) Есе — індивідуальна робота (без співавторства), невелика за обсягом, найчастіше формується у вигляді проблемного питання в межах певної теми, полягає в критичному аналізі підходів, точок зору по одній з економічних проблем.

4) Case study. Студентами аналізуються конкретні виробничі ситуації, формуються можливі варіанти дій, оцінюються їх наслідки.

5) Робота в групах. Робота проводиться як правило без попередньої додаткової підготовки студентів. Можливі різні варіанти за вибором викладача:

а) передача повноважень. Кілька студентів по черзі протягом невеликого проміжку часу перебирають на себе роль асистента викладача;

б) група розбивається на невеликі підгрупи по 5—6 осіб, які працюють над виробленням рішень по одному чи різним питанням, після чого проводиться обговорення в групі;

в) формування групи студентів на добровільних засадах, які самостійно до семінарського заняття готують розгляд певного проблемного питання з подальшою презентацією на занятті.

Робота в групі дозволяє різностороннє осмислити ситуацію, розвиває здатність до наукового пошуку (користуватися літературою, іншими джерелами інформації, знаходити та аналізувати необхідні матеріали), формує конструктивність — здатність пропонувати шляхи вирішення проблем, розвиває комунікативні властивості — вміння висловлювати свою думку, слухати та розуміти свого колегу, опонента.

Використання активних методів навчання на семінарських заняттях дозволяє студентам отримати значно кращі результати при написанні курсових, дипломних робіт, проводити апробацію результатів дослідження в групі.

Ефективною формою залучення студентів до творчої наукової роботи поза аудиторними заняттями є наукові семінари, профільні наукові секції, наукові і практичні конференції (як внутрішньо вузівські, так і всеукраїнські, міжнародні), конкурси наукових робіт та олімпіади, які сприяють не лише розширенню, поглибленню та зміцненню знань, а й розвитку творчих здібностей студентів. Додатковим стимулом виступають нагородження пам'ятними подарунками, преміями, публікація статей в наукових збірниках, рекомендації і допомога у працевлаштуванні, вступі в магістратуру, аспірантуру тощо.

*І. В. Брикова, асист.,
кафедра міжнародної економіки*

БАЗОВІ ПРИНЦИПИ ТА ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Інтенсифікація глобалізаційних процесів на початку ХХІ ст. виступає потужним чинником модернізації освітньої діяльності. Освіта стає інструментом взаємопроникнення не тільки знань та технологій, але й капіталу, інструментом боротьби за ринок,